

Ἐξή μῆνες ἀγαπώμαστε, ποῦ πῆθαν ἡ μάννα μου· τότες ἐβλεπόμαστε πειρὸ συχνά. Ἐγὼ ἐζή-
τησα θέση σὲ μιὰ γρηῃ κυρία. ποῦ πήγαίνα καὶ τῆς
διάβαζα καὶ κρατοῦσα τὴν ἀλληλογραφία τῆς τὴν
ἡμέρα, μὰ τὸ βράδυ ἤμουν ἐλεύτερη. Τότες τὸν ἔ-
βλεπα. Ἀχ, οἱ ἀλησμόνητες κείνες στιγμὲς τῆς ἀ-
ληθινῆς ἀγάπης, τὰ σκέδια καὶ τὰ ὀνείρατα γιὰ τὸ
μέλλον, οἱ ὑπόσχεσες καὶ ἡ ἀκούραστη φροντίδα τοῦ
ἐνός γιὰ τὸν ἄλλον. Σὲ ἐξή μῆνες θὰ τέλειωνε τὸ
Πανεπιστήμιο, θὰ τέλειγε στὴν οἰκογένειά του καὶ
θὰ μ' ἐπαινε. Δὲν ἤμουν πλούσια, θυγατέρα φτω-
χοῦ ὑπαλλήλου, μὰ ἤμουν τίμια καὶ τὸν ἐλάτρευα,
αὐτ' ἦταν ὅλη μου ἡ περιουσία, χρῆμα, ποῦ δὲν
ἔχει πέραση στὴν κοινωνία σας. Ὅταν πῆρε τὸ δι-
πλωμὰ του, τῶπε στὴν οἰκογένειά του, μὰ δὲν ἠθέ-
λησαν οὔτε νὰ τὸν ἀκούσουν· ἤμουν οὔτε παρα-
κάλεσε, ἐκλάψε, ἀρρώστησε καὶ τότες τὸν ἐστείλαν
στὸ Παρίσι γιὰ τὴν ἐπιστήμη του ταχὰ μὲ τὴν ὑπό-
σχεση σὲ δυὸ χρόνια, ὅταν γυρίσει, νὰ συνανίσουν
στὸ γάμο μας. Τὴν παρμονὴ τοῦ ταξιδιοῦ του,
τοῦ ἔδωσα τὸ μεγαλύτερο δῶγμα τῆς ἀγάπης μου·
νὰ παντρευτῶ μ' ἄλλον θὰ ἦταν ἀδύνατο πειρὰ ἢ
γυναῖκα του, ἢ ζωντοχῆρα.

Τοῦ χωρισμοῦ τὴν πίκρια, τὴ μοναξιά ποῦ σὲ
ζώνει, ὅταν μακριὰ σου βρίσκεται ἡ μοναχὴ ἀγάπη
σου, ὁ μοναχὸς σκοπὸς τῆς ζωῆς σου, τὸ καρδιο-
χτύπι σου ὅταν περιμένεις γράμμα καὶ τὴν φριχτή
σου ἀπελπισία, ὅταν δὲ σοῦ γράφουν καὶ προαιστώ-
νεσαι, ποῦ λησμονεῖσαι, ὅλα, ὅλα, τὰ δοκίμασα μάρ-
τυρας.

Τὸ Παρίσι ἔχει πολλὰς χάρες καὶ ἀγάλια, ἀγά-
λια τὰ γράμματα γίνηκαν λιγότερα ὡς ποῦ ἔπα-
ψαν τέλεια. Στὰ δυὸ χρόνια παντρεύτηκε μ' ἕνα
κορίτσι τῆς κοινωνίας του πλούσιου καὶ θεοτρελλοῦ,
μὰ τί πειραζει! Τὴν παλιὰ του ἀγάπη ἡ οἰκογέ-
νειά του χαραχτήρισε παιδιαροκάμωμα. Ναί, μὰ
γιὰ τὸ παιδιαροκάμωμα κείνο ἐγὼ ἐκλαίγα μῆνες
ὀλάκαυρος, ἐκλαίγα τὸ μοναχὸ τῆς ζωῆς μου ὄ-
νειρο, χαμένο γιὰ πάντα, ἐκλαίγα τὴν ἀγνοίαν καὶ
τὴν παρθενιά μου, μίσησα τὴν κοινωνία καὶ ἐγίνηκα
ὅ,τι εἶμαι, στὴν ἀρχὴ ἐλπίζοντας νὰ λησμονήσω, ἔ-
πειτ' ἀπὸ συνήθεια. Τὸ παιδιαροκάμωμα κείνο ζων-
τανὸ ἀπόμεινε στὰ στήθεα μου καὶ γι' αὐτὸ δὲν ἠ-
θέλησα νὰ παντρευτῶ μὲ τὴν εἰκόνα ἐκείνου στὴν
καρδίᾳ μου δὲν εἶχα δικαίωμα, δὲν ἔπρεπε ν' ἀπα-
τήσω κανένα· σήμερα δὲ φέρνω τ' ὄνομα κανενός,
εἰμ' ἐλεύτερη νὰ ξαναζῶ στὸ παλιό μου ὄνειρο, ὅταν

θελήσω, εἰμ' ἐλεύτερη νὰ φιλῶ τὴν εἰκόνα του καὶ
νὰ βρέχω μὲ δάκρυα τὰ γράμματά του· πόσες φο-
ρὲς φεύγοντας ἀπὸ τὴν ἀγκαλιά τοῦ ἐνός καὶ τοῦ
ἄλλου, νομίζω πῶς αὐτὸ εἶν' ἡ ἐξάγνιση. Τὸν ἔρωτα
τὸν αἰστάνθηκα καὶ γι' αὐτὸ, φίλε μου, δὲ μπορῶ
νὰ γίνω γυναῖκα σου· θὰ σ' ἀτίμαζε ὅχι τὸ κορμί
μὰ ἡ σκέψη μου· κείνη μ' ὅλη τὴν ἀκαθαρσία τοῦ
κορμιοῦ μου ἔμεινε ἁγνή καὶ παρθένα, πιστὴ σὲ μιὰν
ἀνάμνηση, στὴν ἀνάμνηση μιᾶς περασμένης ἀ-
γάπης...

Στὴν κάμαρα εἶχε τέλεια σκοτεινιάση· γι' αὐτὸ
κεῖνος δὲν εἶδε τὰ δάκρυα, ποῦχαν κυλήσει στὰ μά-
γουλά της· ἄκουσε μονάχα ἕνα λυγρό. Κατάλαβε μὲ
κίνημα τότε ἀπελπισμένου ἀρπάξε τὸ χέρι της καὶ
τόφερε στὰ χεῖλιά του, φίλησε μονάχα μὲ σεβασμὸ
τὰ δάκτυλά της στὴν ἄκρην καὶ ἔφυγε σὺν τρελλῷ
μὲ τὴν ἀπόφαση νὰ μὴν τὴν ξαναἰδῇ.

Καθαδδάτες 3)6)05

ΕΙΡΗΝΗ Α. ΔΕΝΤΡΙΝΟΥ

ΠΕΤΑΧΤΑ ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΜΑ ΕΑΝΑ

Φίλτατε κ. Τυγκόπουλε,

Ἐτοίμαζα κάτι σπουδαῖο γιὰ τὸ «Νουμᾶ»,
καὶ τὸ 155 φύλλο μας σταματᾷ τὴν ἐργασία μου
γιὰ νὰ ἀπαντήσω στὴ ρητορικὴ τοῦ Ἑβραϊολόγου
τῶν Κορφῶνε. Γιὰ νὰ ἐννοήμαστε, Fetterica ὀνο-
μάζουν στὴν πανεπιστημιακὸ κόσμον τῆς Ἰταλίας
κάθε ἐμιλία μεγαλόπρεπη ποῦ ἔχει πολὺ λίγη οὐσία
ἢ δὲν ἔχει στάλα.

**

Τῆς μικρῆς τοῦ Ρωμανοῦ Ἱστορίας τῶν Ἑ-
βραίων τῆς Κερκύρας ἐγίναν

α) μιὰ ἐπιτομὴ γερμανικὴ ἀπὸ τὸ Σπ. Παπα-
γεωργίου ποῦ τὴν ἐδιάβασε σ' ἕνα Συνέδριον τῶν
Ἀνατολιστῶν στὸ Βερολῖνο, διχῶς νὰ ἀναφέρει διό-
λου τὸ Ρωμανό.

β) μιὰ μετάφραση γαλλικὴ, πῆς ὀλάκερη, ποῦ
τυπώθηκε στὸ Παρίσι μὰ ὅπου ἐγὼ δὲν ἔλαβα κα-
νένα μέρος.

γ) μιὰ μετάφραση ἰταλική, ποῦ τὴν εἶδε καὶ ὁ
ἴδιος ὁ Ρωμανὸς πρὶν τυπωθεῖ σ' ἕνα περιοδικὸ τῶν

Κορφῶνε, τὴν ἔκαμά ἐγὼ· μὰ τότες εἶμουν ἀκόμα
μαθητὴς στὸ Γυμνάσιον, δική μου μελέτη ἀπάνου
στὸ θέμα δὲν εἶχα κάμει, καὶ δὲν ἄλλαξα τίποτις
ἀπὸ τὸ πρωτότυπον ποῦχα μπροστά μου. Ἐτσι λοι-
πὸν δὲν ἔχω καμμίαν εὐτύχη ἂν τὸ μεταφραστικόν
μου γλῶσσομα ἐδόθηται, ὅχι βέβαια καὶ πολὺ, τὴ
διάδοσιν τῆς σφαλτῆς ιδέας γιὰ τὸ ρωμῆικο Ἴωνᾶ.
Δικό μου εἶναι τὸ συμπέρασμα ποῦ αὐτὴ ἡ ρωμῆικη
μετάφραση ἐγίνε στὴν Κρήτη, γιὰ Κρητικιστοὺς καὶ
ἀπὸ Κρητικιστοὺς — δὲν ξέρω ἂν ἀξίζει νὰ ψιλολογη-
σομε ἀπάνου σὲ πρόθεσιν, μὰ εἶμαι ἑτοιμὸς, ἂν εἶναι
χρεία — καὶ τῶν γὰρ ρωμῆικων ἀμα ἐδιάβασα τὴ
μετάφρασιν στὸ χειρόγραφον τῆς Μπολῶνιας τὴν πρῶ-
τη χρονίᾳ ποῦ εἶμουν φοιτητὴς στὴν Ἰταλία. Στὸ
γύρισμά μου κατὰ τίς πᾶψεις εἶπα τὸ συμπέρασμά
μου στὸ Ρωμανό καὶ τὸ παραδέχτηκε, καὶ ὕστερα
ἀπὸ χρόνια ὅταν εἶδα τὸ Neubauer στὸ Ὁξφόρδ
δὲ μοῦ ἔφερε καμμίαν ἀντίρρηση. Σ' αὐτὴν τὴν πε-
ρίστασιν μάλιστα μοῦδαιζε ὅλα τὰ Ὁδρεῖκα χειρό-
γραφα ἀπὸ τοὺς Κορφῶν ποῦ φυλάσσονται στὴ Bod-
leian βιβλιοθήκην καὶ διόρθωσε ἕνα λάθος στὸν κα-
ταλόγόν του γιὰ τὴ νέα ἐκδόσιν ἂν τύχει καὶ γίνῃ
μιὰ μέρα. Δηλαδή ἕνα ἀπ' αὐτὰ τὰ χειρόγραφα
εἶχε μιὰ δέση στὴν Τούρκικη γλῶσσαν γιὰ τὴν ὑ-
γείαν καὶ δόξαν τοῦ Σουλτάνου, καὶ ἐγὼ παρατήρησα
στὸ Neubauer ποῦ τὸ νησί μας δὲν ἐτοῦρκεψε ποτέ.
Τόντις ἐφάξαμε λιγούλκι καὶ βρήκαμε ποῦ τὸ γε-
ρόγραφον αὐτὸ εἴτουν ἀπὸ τὴ Σαλονίκη ἢ ἀπὸ τὴ
Λάρισα, καλὰ καλὰ δὲ θυμῶμαι.

**

Ἄν οἱ Ὁδρεῖοι τῆς Ἀρτας στὰ θρησκευτικὰ
τοὺς προικοσύμφωνον βάζουν καὶ σήμερα τὴν παλιὰ
σημασία Κερκινιά εἶναι πολὺ περίεργον καὶ σπουδαῖον.
Θὰ πῇ πῶς τὸ συνήθειον βάζταζε ἀκόμη 400 χρόνια
ἐπειτα ἀπὸ τὴν ἐποχὴ ποῦ ἐσημείωσα στὸ ἄρθρον
μου. Κακὰ ὅμως ἔκαμαν ὅσοι τῶν ἐκείνων νὰ μὴν τὸ πῶν
ἴσια μὲ τώρα, καὶ ἐγὼ δὲ χάνω τὸ δικαίωμα τοῦ
μποναμά. Θὰ ἰδῶ μὲ μεγάλη εὐχαρίστησιν ἕνα τέ-
τοιο προκοσῶμενον ἅμα τὸ στείλουν ἢ ἐμένα ἢ στὸ
Βρετανικὸν Μουσεῖον. Προβλέπω ὅμως ποῦ δὲ θὰ βρῶ
ἐτσι ἀραδιασμένα τὴν κοντὰ στήλην ἀπὸ δυὸ ὀνό-
ματα Ἀρτα καὶ Ἀκαρνανία, παρὰ τὸν τύπον ποῦ-
γραφα στὸ ἄρθρον μου «Κερκινιά ὅπου τὴν τρογυ-
ρίζει τὸ ποτάμι Ἀρτα». Αὐτὸς ὁ τρόπος, ὅπως μᾶς
τόνε δίνει τὸ βιβλίον τοῦ 1537, ἔχει μέσα του ἕνα

ΣΤΑ ΒΟΥΝΑ

ΤΗΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ

(Ἡ ἀρχὴ στὸ 155 φύλλο)

— Γεῖά σου, καπετάνιο λεβέντη· νὰ ζῆς!

Κ' ἐκεῖνος φημιστήθηκε καὶ μοῦ χαμογέλασε σκύ-
βοντας λίγο τὸ κεφάλι.

Ἦσπερ' ἀποτραβήχτηκε ὁ καπετάνιος καὶ ἔπιασε
ἄλλος μπροστά· κατόπι ἄλλος καὶ ἔτσι περῶσαν δυὸ
τρεις ἀκόμη ἀπ' τὸν πρόγονον, ὅσοι εἶχανε πεποιθήσιν
στὸν ἑαυτὸν τους πῶς θὰ τὸ καταφέρναν ὅχι κα-
τώτερον ἀπ' τὸν καπετάνιο. Τέλος ἀπὸ χόρτασαν πλὴν
χορὸν λαθῆσαν κάτου καὶ καθένος τοῦφε διπλὰ κατ'
ἀπὸ ἕναν ἑσκιον

Τὰ ἴδια ἔκανα καὶ ἐγὼ, πῆγα καὶ ἔβρα μιὰ πα-
χιά χλόη καὶ ξαπλώθηκα ἀπάνου καὶ μὲ σκέπασε. Οἱ

σβιντζιράδες πᾶν' ἀπ' τὰ δέντρα μὲ νανουρίζανε, καὶ
ἐγὼ συλλογισάμουν, ὅτι δηλαδὴς μὲ ἄλλους λόγους
εἶμουν αἰχμάλωτος τῶν κλεφτῶν καὶ μόν' ἡ ἐβγένει-
α τοῦ καπετάνιου μ' ἔκαμνε νὰ μὴν πολυσυλλο-
γιόμην τὸ ποῦ θὰ μὲ βγάλη ἀπ' τὴν ἄκρην.

Κ' ἐφ' σκέφτουμουν ἔτσι, μέσ' σ' ἄρτια μου
ἀντηχῶσε καὶ δὲν ἔλεγε νὰ πᾶσι τοῦ γέροντος τὸ μπου-
ζούκι καὶ ἡ ἄβρα τοῦ βουνοῦ μοῦ χαϊδεύε τὰ μαλλιά
καὶ μοῦ δρόσιζε τὸ πρόσωπον. Ἄμα κανεὶς δὲν ἔχει
νὰ κάνει τίποτε, τὸ καλύτερον πρᾶμα ποῦ μπορεῖ νὰ
ποθήσει εἶναι νὰ κοιμηθῇ, γιὰ νὰ μὴν πλῆξει καὶ
νὰ μὴν τότε νοχλοῦν οἱ κακὲς σκέψεις. Μὰ γὰρ θέλεις
γιατὶ κοιμήθηκα πολὺ τὴ νύχτα, θέλεις γιατί βούϊ-
ζαν τ' ἄρτια μου τὸ σκοπὸ τοῦ μπουζουκιοῦ, θέλεις
γιατὶ δὲ μ' ἄφιναν οἱ τσιντζικοὶ, δὲ μπόρεσα νὰ
κλείσω μάτι, μόνον γύριζα μιὰ ἀπ' τὸνα τὸ πλεθρὸ
καὶ μιὰ ἀπ' τ' ἄλλο

Ἐτσι ἔχοντες τὸ κορμὶ βυθισμένο σὲ πράσινα
χορτάρια καὶ τὸ πῆμα σὲ μάθρους διαλογισμούς πᾶν-
τεχὰ πότε νὰ γείρ' ὁ ἥλιος καὶ πότε πότε ἀγερ-
ζοῦμουν μὲ τὴν παλῆμην μου, γιὰ νὰ διώχνω τίς
μύγας καὶ τίς κακὲς σκέψεις.

Τέλος βαρέθηκα. Σηκώθηκα πάνου καὶ ἄρχισα νὰ
περπατῶ ἀσυνείσητα. Πῆγα, πῆγα, ὡς ποῦ βγήκα
ἀπ' τὰ σῦδεντρα σ' ἕνα μέρος σπανόν.

— Ἀ! μεῦφυγε μιὰ κραυγὴ ἀπ' τὸ στόμα. Ἀν-
τίκην μου εἶδα τὴ Θεσσαλονικὴ ἀφιθετρικὰ χτι-
σμένη ἀπ' τὸ λῶρον τῆς ἴσια μὲ τὸ γιὰλὸ καὶ ὁ γιὰλὸς
τῆς εἴτανε γεμάτος πλεούμενα. Κι ἀπάνου στὴν κορ-
φὴ τοῦ λόφου ἔβλεπα τὴν ἀκρόπολιν τῆς καὶ θυμοῦ-
μουν χρόνια παλιὰ καὶ δοξασμένα τοῦ Γένου μας,
ποῦ εἴτανε τὸ πρῶτον τοῦ κόσμου.

Κ' ὕψωσα τότες τὰ μάτια στὸν οὐρανὸ καὶ προσ-
εγκλήθηκα ἐθνικὴν προσεφίην.

Κι ὁ ἥλιος μεγαλόπρεπος μὲ γνέφη φορεμένος διά-
φανα πίσω ἀπ' τῆς Βερούας τὰ βουνὰ ἐσκυρτε νὰ
βουτήξει ἐφ' ἄμωρος, καὶ ἐπνίγε μέσ' σὲ κοκκινόχρυσον
φῶς τίς κορφὰς τους καὶ ἠθέλει νάχρει ἀκόμα δυὸ μά-
τια νὰ τὰ βλέπει. Μὲ ὅρα κοντὰ στάθηκα ἐκεῖ καὶ
θάμαζα τὸ βούτημα τοῦ ἡλιοῦ μέσ' στὴ Μακεδονία.
Κι ἅμα ἄρχισε νὰ σουρποῦναι, γυρίσα πίσω ἐκεῖ
ποῦ εἴταν οἱ κλέφτες. Ἦθον μόνον δυὸ, τὸ γέρον-Μπού-
ρα, ποῦ ἔπαιζε τ' ὄργανον τὸ μεσημερι, καὶ τὸν Α-
ναστάση τὸν ἀρχιληστή. Ὁ γέρονς καθοῦντανε στα-
βροποδὶ καὶ ὁ ἄλλος εἴτανε ξαπλωμένος ἀπ' τὸ ζερεῖ
τοῦ πλάι καὶ εἶχε τὸ κεφάλι ἀκκουμπισμένο πᾶ' στὸ
χείρι του καὶ μὲ τὸ δεξιὸ βαστοῦσε μιὰ βιτσούλα καὶ
ἐπικίε σιγοχτυπώντας τὰ τσαρούχια του τὰ μυτερά.
Σιγομιλοῦσαν οἱ δυὸ τους καὶ ἅμα μ' εἶδανε μὲ φωνὴ
ζανὲ κοντὰ τους.

σωρὸ νόημα, ἐκεῖ ποῦ ὁ ἄλλος σὰν ἄνθρωπος μοῦ φαίνεται.

Βέβαια ἐσυλλογίστηκα κ' ἐγὼ τὴν Ἀμβρακία καὶ τὸν Ἀμβρακικὸ γκόλφο, μὰ δὲν ἤθελα νὰ ξοδέψω ἄδικα τὸν τόπο τοῦ «Νουμά» γιὰ ν' ἀποδείξω πὼς Ἀμβρακία εἶναι τῶν ἀδυνάτων ἀδύνατο νὰ γίνῃ Κερναία. Κάθη μνηστραοῦδι τὸ βλέπει. Ἡ διαφορὰ στὰ σύμφωνα δὲν ἔχει μέτρημα. Ἀμβρακία θὰ γίνῃ Ἀμπρακία, καὶ τὸ πολὺ θὰ ἀλλάξῃ σὲ Ἀμπρατοῦ (κὶ ἀπ' αὐτοῦ Ναμπρατοῦ ἢ Μπρατοῦ).

Καλῶς νῆρθε λοιπὸν τὸ προικοσύμφωνο ποῦ θὰ δώσει περισσότερὴ δύναμη στὸ ἱστορικὸ μου κελεπούρι.

Αὐτὸ τὸ ζοβγάρι παραγραφάκια ποῦ ρητορεύουν γιὰ τὸ Βαγγέλιο καὶ τὴ δημοτικὴ δὲν τὸ παρανοιώθω. Μιὰ βολὰ μιλοῦνε γιὰ «γλῶσσα καταληπτὴ στοὺς ταπεινούς καὶ ἀπόκληρους» σύμφωνα μὲ «τὸ γενικὸ νόημα» ποῦχαν τὰ λόγια τοῦ ρήτορα, τὴν ἄλλη πάλε γιὰ δημοτικὴ καὶ «χυδαία τῆς ἐποχῆς», φέρνοντας ἀπὸ τρίτο ἢ τέταρτο χέρι τὴ μαρτυρίαν τοῦ κ. Krumbacher. Βέβαια τὸ βιβλίον τοῦ ἔξιου καθηγητῆ τοῦ Μόναχου δὲ θὰ λείψω νὰ τὸ δῶ καὶ θὰ ξετάξω ἀκόμα τὴ γνώμη τοῦ σοφοῦ Γερμανοῦ ποῦ ἀναφέρει ὁ κ. Krumbacher. Μὴ λησμονήσουμε ὅμως ποῦ στὸ ἔθρονον μου «Ἀθηναῖοι καὶ Γερουσαλημνιοὶ» ἀπόδειξα ποῦ εἶναι κουραφίζαλα ὅ τι εἶπαν μερικοὶ πὼς στὴν Παλαιστίνη μιλοῦσαν ἑλληνικὰ—νοικοκυρῶσια ἢ χυδαῖα—στὴν ἐποχὴ τοῦ Χριστοῦ καὶ ὅτι ἔφερα τὸ παραδειγμα τοῦ μουσικοκυνηγεμένου Ἰωσήπου Φλάβιου ὅπου μᾶς λέει φανερὰ ὅτι εἶχε ἕνα Ἕλληνα καὶ τοῦ διόρθωνε τὰ ἔργα του. Ὅπου μιλοῦν τὰ πράματα, μὴ χάνεις τὸν καιρὸ σου συζητῶντας· χαλᾶς τὴν ἀναπνὴ σου.

Ἐχει τίς χάρες τῆς ἡ φαντασίας. Ποιητάδες καὶ καλλιτέχνες κάνουν θάματα μὲ τὴν ὁδηγίαν τῆς. Εἶναι ὠφέλιμη καὶ στὴν ἐπιστήμη. Ὅταν πέθανε ὁ Pasteur, θυμᾶμαι ἕνα ἐπικηδεῖο, τοῦ Poincaré νομίζω, ποῦλεγε πὼς ὁ μέγας μικροβιολόγος εἶχε φυσικὸ χάρισμα νὰ προμνηστεύει τὴν ἀνακάλυψη. Εἶχε ὅμως καὶ τὸ καλὸ ἔμα μιὰ καινούρια ιδέα παρουσιάζονταν στὸν πλαστικὸ του νοῦ νὰ μελετήσῃ βαθιὰ ὅλα τὰ πράματα ποῦχουν σκέψη μ' αὐτὴν τὴν ιδέα καὶ νὰ βεβαιωθῇ ἂν πατοῦσε στέρνα.

— Πεινάς; μοῦ κάνει ὁ ἀρχηγός.

— Ὅχι δά, καπετάνιο, τοῦ λέω, ἔφαγα τόσο καλὰ τὸ μεσημέρι, ποῦ ἀπόψα θαρρῶ δὲ θὰ φάγω καθόλου.

— Ἀ! σὺν πεινάσεις νὰ τὸ πῆς λήφτερά, γιὰτὶ ἐμεῖς τὸ βράδυ τραπίζι δὲ στρώνουμε, τρώμε στὸ χέρι, ὅ,τι μπορεῖ ὁ καθένας.

Κάθησιν κοντὰ τοὺς κ. ἀρχίσανε νὰ μὲ ρωτοῦνε γιὰ τὸ σκολιὸ διάφορες λερομερείες. Ποιὸς τὸ συντηροῦσε; πὼς περνούσαμε μέσα; τί μαθαίναμε; τί θὰ γίνουμε, ἅμα βγοῦμε ἀπὸ κεῖ καὶ τὰ λοιπά.

Ἦστερα μὲ παρακάλεσ' ὁ καπετάνιος νὰ τοὺς δηγηθῶ τὸν πόλεμον τῆς Τρωάδας, γιὰτὶ καθὼς ἄκουσε, λέει, οἱ ἥρωες ἐκεῖνοι, ὁ Ἀχιλλεύς, ὁ Ἀγαμέμνων, ὁ Διοσέας, εἶτανε κλέφτες, σὰν ἀφτουνούς, καὶ τίποτε παραπάνου. Μὰ κεῖνο τὸν καιρὸ ἡ κλειψιά δὲ θωροῦνταν κακιά δουλειὰ ὅπως τῶρα, κ' ἡ παλληκαριά τιμιούνταν πλιότερο τότες. Κ' ἐγὼ τοῦ βεβίωσα πὼς εἶτανε σωστὰ ἄρτά, καὶ ἀρχίνασα νὰ τοὺς τὰ λέω μ' ὄρεξη πρωτόγονου δασκάλου. Κ' ἐκεῖνοι τ' ἀκούγανε μ' ἀνοιχτὸ στόμα καὶ συνεπέρουνταν, καὶ ἀπὸ καμιά φορὰ μοῦ κόφτανε τὸ λόγο καὶ δίνανε καμιά γνώμη δική τους, καὶ πάλε ὕστερα στεκούσαντε ν' ἀκούσουν. Κ' εἶτσι πέρασε ὁμορφα ὁμορφα ἡ ὥρα καὶ νύχτωσε στὰ καλὰ.

Παρόμοιαι λογῆς εἶπουν καὶ ἡ φαντασία τοῦ Renan. Ὅπως εἶλεγα μιὰ μέρα στὸν κ. Ψυχάρη μετὰ τὸ déjeuner, ὁ πεθερός του μ' ἀρέσει γιὰτὶ πέρνει τὰ ὑλικά καθὼς τὰ ἀπόπλυε καὶ τὰ ἐκαθάρισε ἡ κριτικὴ ἐπιστήμη, καὶ ἔπειτα ξέρει νὰ τὰ βάλῃ σὲ τάξη, νὰ τὰ ἐνώσει ἀρμονικὰ καὶ νὰ σοῦ παρουσιάσῃ καλλιτεχνήματα τέλεια. Τοῦλεγα ποῦ κάθε κεφάλαιο τῆς ἱστορίας του τοῦ Ἰσραὴλ εἶναι χτυπητὴ ζωγραφιά ποῦ σὲ κάνει καὶ ζεῖς ἀνάμεσα στὰ γεγονότα ποῦ δηγέται ἡ ὁ νοῦς σου νὰ δουλεύει μὲς τὸν κύκλο τῶν ιδεῶν ὅπου ξετυλίγεται μπροστά του. Ἐπειτα κάθε τόσο ὁ Renan σοῦ βάζει καὶ μιὰ σημειωσούλα τρομερὴ καὶ πείθεσαι ποῦ ὁ ἄνθρωπος ἔχει πάντα κάπου νὰ ἀκκουμπᾷ καὶ δὲ μιλεῖ στὸ βρόντο.

Ἡ φαντασία ἂν εἶναι ἔτσι, ναὶ ποῦ μ' ἀρέσει καὶ κάποτες τὴν κάνω κ' ἐγὼ φιλενάδα· ἂν ὅμως θέλῃ νὰ τὰ κάμῃ ὅλα τοῦ κεφαλιοῦ τῆς, τότες τὴ φοβάμαι, τὴ διώχνω γιὰ νὰ μὴ μοῦ ξεδιώσει τὸ μυαλὸ ἢ μὴ πᾶει καὶ μὲ καταντήσῃ «ἀρρωστικὸς ὁργανισμός», καὶ τῆς φωναῶ μὲ κατηγορίο πὼς εἶναι fancy, l'antaisie, ἔχει ἡ ψυχούλα μου ἡ Imagination.

Ἔτσι εἶναι καὶ στὸ ζήτημα τῆς Θήβας, ὅπου εὐτὺς ἀμέσως θὰ παρατηρήσω πὼς ὁ τι λέει ὁ ρήτορας «πιστεύω κατὰ τέτοιον — θὰ μοῦ ἐπιτρέψῃ νὰ διορθώσω μερικὰ λάθια γραμματικῆς (*) — εἶχε παραδεχτῇ ὁ ἴδιος ὁ κριτικὸς μᾶς» εἶναι λίγο στριμμένο, γιὰτὶ ἡ ιδέα εἶπουν βλόχτιστη δική μου, κ' οἱ ἄλλοι τὴν ἐπῆραν ἀπὸ μίνα. Αὐτὸ τόπα τσεκουράτῃ στὸ προηγούμενον ἄρθρον, τόχα γράψῃ καὶ στὸ Jewish Chronicle ὅταν ξιτάξῃ τὰ Ὀβριό-ρωμέικα μοιρολόγια ποῦ ἐτύπωσε ἡ Ἐπειρὸς τοῦ Παρνασσοῦ.

Ὅμως ποτέ μοῦ δὲν τὸ πιστέψα μὲ τὴν πίστη ποῦ ἔξίζει ἡ ἐπιστήμη, ἔστωντας ποῦ μοῦλεψε ἡ πίστη. Ὁ Pasteur θῆκεν τὸ ἴδιο στὸ Ἰνστιτούτο του μὲ καμμιὰ θεωρίαν γιὰ τὰ μικροβία. ἂν τύχαινε κ' ἔβλεπε πὼς τὰ πειράματα δὲν τὴν ὑποστήριζαν.

(*) Θὰ τοῦ παρατηρήσω ἄλμα ποῦ δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ ποῦμε ἡ Σουῦα. Αὐτὸ τὸ ὄνομα εἶναι οὐδέτερο πληθυντικὸ κ' εἶτσι μονάχα βρίσκεται σ' ὅλα τὰ ἑλληνικὰ βιβλία. Οἱ Ἑβραϊολόγοι ἂ δὲ θέλουν νὰ βγοῦν ἀπὸ τὸν κύκλο τοὺς βρῖσκουν τὰ Σουσα στὴν Ἑστέρ, στὸ Νεμεία καὶ στὸ Δανιήλ. Στὴ σημερινὴ γλῶσσα ἔχουμε τὰ Γιάννενα, τὰ Καλάβρυτα, τὰ Κανάλια, καὶ χωρὶς τὰ Μέγαρο ὁποῦναι καὶ ἀρχαῖα.

Κὶ ἔμα τῆλειωσα τὴν ἱστορίαν μου, σηκωθήκαμε καὶ οἱ τρεῖς ἀπάνου. Μ' ἔπιασ' ὁ καπετάνιος ἀπ' τὸ χέρι καὶ περπατούσαμε ἀνάμεσ' ἀπ' τὰ δέντρα· ἐκεῖνος ἔβλεπε σὰν ἀγρίμι μὲς τοῦ δάσου τὴν ἀποησιαί. Καὶ σιγὰ σιγὰ περπατώντας βγήκαμε πάλαι ἐκεῖ, ποῦ εἶχα πᾶει τ' ἀπομνημόνεο, σ' ἄδεντρο μέρος, ποῦ εἶχα σεριανίσει τοῦ ἡλιοῦ τὸ βούτημα. Μᾶς χτύπησε τῆς θάλασσας τ' ἀγέρι καὶ μᾶς χαμογέλασε ὁ οὐρανὸς ὁ φεγγαροφωτισμένος. Κὶ ἀντίκρυ φάνηκε ἡ Θεσσαλονικὴ φωτισμένη μὲ χιλιάδες φῶτα, ποῦ συνερίζανε μὲ τ' οὐρανοῦ τ' ἀστέρι.

Στεκούμασταν κ' οἱ τρεῖς ἔτσι βουβοὶ κάμποση ὥρα καὶ θαυμάσαμε τὰ καλὰ τῆς νύχτας. Τέλος ὁ καπετάνιος γυρίζει καὶ μοῦ κάνει ἀκλουθώντας τὰ λόγια του καὶ μὲ τίς ἀνάλογες χερνομιές.

— Γιὰ ἰδὲς τὸν οὐρανὸ τὸν ἀστροπλούμιστο, γιὰ ἰδὲς ἐδῶ τὴ γῆς τὴν ἀνθοστολιστὴ, γιὰ ἰδὲς ἐκεῖ τὴ θάλασσα τὴ λαμπερή, ποῦ καθρεφτίζει τὸ φεγγάρι! Τί ὁμορφὴ βραδιά καὶ τί καλότυχοι ἐμεῖς ποῦ τὴ γλύκα τῆς ἀπολάβουμε!

— Ἀλήθεια, καπετάνιο, τοῦ λέω, ἐδῶ τὸ μάτι εἶναι λήφτερο νὰ βλέπει καὶ νὰ χαίρεται τίς ὁμορφίες. Ἐκεῖνος ἐκκολούθησε.

— Δὲ σ' ἀναστήνῃ τ' ἀγέραι τοῦ βουνοῦ; δὲ σὲ μαγέθει τῶν ἀθῶν ἡ μυρουδιά; δὲ σ' ἀντρίβει τῆς

Ἀπ' τὴν ἄλλη μερὶς, ὅλος ὁ κόσμος ξέρει ποῦ ὁ Koch ἐπικράθηκε γιὰτὶ μιὰ φορὰ ἀπὸ πατριωτισμὸ καὶ ἐθνικὸ ζῆλο ὁ αὐτοκράτορας του τοῦκαμε τὴ ρεκλάμα γιὰ μίαν ἀνακάλυψη ποῦ δὲν εἶπουν ἀποτελειωμένη καὶ ἀκόμη καὶ σήμερα δυστυχῶς δὲν εἶναι ὥρμη.

Ἡ γραμμικὴ καταγωγὴ τῶν Ὀβριῶν τοῦ ἑλληνικοῦ συναγωγιοῦ στοὺς Κορφοὺς δὲν ἀποδείχτει ποῦ οἱ πατεράδες του; ἦρθαν ἀπὸ τὴ Θήβα. Ὀβριῶν εἶχε καὶ ὁ Μιστράς (*) καὶ ἡ Μεθώνη καὶ ἡ Κορώνη καὶ ἡ Ναύπακτο, καὶ ἡ Τρίπολη, κ' ἕνας περιηγητὴς λίγο ὕστερα ἀπὸ τὸ Βενιαμίν, ὁ Πεταχιᾶς ἀπὸ τὴ Ρατισβόνα, ἔγραψε μὲ μιὰ δόση fancy βέβαια, πὼς στὸ Βυζαντινὸ κράτος βρῖσκονται περσότεροι Ὀβριῶν παρ' ὅσους μπορούσε νὰ χωρέσει ὅλη ἡ Παλαιστίνη.

«Ἡ τοπαλαξία πολλῶν Ἑβραίων ἀπὸ τὴ Θήβα στὰ κράτη τοῦ Ρουγγέρου» καλὸ θὰ εἶπουν νὰ ἀποδειχτῇ, καὶ κατ' ἴκτ' ἡ κέρδαινε ἡ ἱστορικὴ ἐπιστήμη. Στὴ Σικελία μονάχα βρῖσκονταν ἕνα καιρὸ δεκατρεῖς πολιτεῖες καὶ χωρὶς μὲ Ὀβριῶν. Νὰ σκορπίστηκαν καὶ νὰ γινώσκων τὸς τοῦς οἱ δυὸ χιλιάδες ψυχῆς ὑποῦδρηκεν ὁ Βενιαμίν στὴ Θήβα, σὰ δύσκολο μοῦ φαίνεται. Καιρὸ νὰ πολλαπλασιαστοῦν δὲν εἶχαν ἀπὸ τὸ ταξιδεῖν τοῦ Βενιαμίν στὴν κατάχτησιν τοῦ Ρουγγέρου ἀπέρασαν λίγαι μῆνες μονάχα (**).

«Ὁ ἕνας ἡ δυὸ Ἑβραῖοι βασιλιάδες ποῦ βρῆκε δῶ—στοὺς Κορφοὺς δηλονότι—ὁ Τουδεῖλας στὸ δωδεκάτο αἶδονα». Αὐτὰ τὰ λόγια θέλουν λίγη ξεδιαλῶμα, εὐκόλο πρᾶμα. Ὁ Βενιαμίν—ἔχει ὁ Τουδεῖλας, πούναὶ καινούρια καὶ σφαλτὴ ὀνομασία—ἔβρηκε στοὺς Κορφοὺς ἕνα μόνον Ὀβριῶν, καὶ τὸνομά

(*) Ὀβριῶν Μιστριώτες, τὸν παλαιὸν καιρὸ γιὰτὶ ὄχι; ἔφτε στὴ Σπάρτη καὶ θὰ δειτε στὸ Μουσεῖο τῆς κατ' ὁδρέτικας ἐπιγραφῆς ποῦ ἔχῃσιν ὁ Millet.

(**) Ὁ «Νουμάς» δὲν εἶναι τὸ μέρος γιὰ νὰ συζητήσω τὴ χρονολογία τοῦ ταξιδεῖν τοῦ Βενιαμίν. Σῶναι νὰ πῶ γιὰ τὴν ὁμιλίαν μᾶς ποῦ, ἂν ὁ Βενιαμίν τότες ἔφτασε στὴ Θήβα κατὰ τὸ 1160, ὅπως τὸ θέλουν οἱ ἀντίθετοί μου, τότες δὲν εἶναι κανένας ξεσπιτωμένος Ὀβριῶν ἀπὸ καὶ στὴ Σικελία· γιὰτὶ ἀλλίως ὁ Βενιαμίν, ἐκεῖ ποῦ μᾶς λέει τόσα γιὰ τοὺς δημοσίους ποῦδρηκε σ' αὐτὸν τὸν τόπον, δὲ θὰ σιωποῦσε ἀπὸ τοῦ ἑνα γεγονότος τόσο σπουδαῖο καὶ τόσο φρέσκο, καμμιὰ ντουλίνα χροῖνα κατὰ τὸ λογαριασμὸ τῶν ἀντιθέτων.

νύχτας ἡ ἀγρίαδᾶ; ἐδῶ δὲν εἶσαι κατὰτὶς ἀφελότερο παρὰ ἄθροπος; ἐδῶ δὲν εἶσαι βασιλιάς ὅλης τῆς πλάσης; Δὲν εἶναι καλὰ ἐδῶ νὰ μνησκέις πάντα σὰ θεοῖ, σὰν αἰτὸς νὰ χτίζεις τὴ φωλιά σου πᾶνον στὰ βουνα, ἀνέγγιχτη ἀπὸ κακοὺς ἀθρώπους;

— Ναί, ὁμορφα εἶναι, καπετάνιο.

— Γύρισε καὶ ἰδὲς ἐκεῖ κατὰ, μὲς τὸ σκοτάδι ἡσυχᾶς ἡ πολιτεία, ποῦ μεσ' στοὺς δρόμους τῆς φυαῖς ἀγέραις ζεστος, μολυσμένος ἀπὸ κακίαι, ἀπὸ πᾶθη Κοιταξὲ τὰ φῶτα τῆς ἐκεῖνα ἐκεῖ, ποῦ λαμπυρίζουν, εἶναι τόσα μάτια τοῦ διαβόλου, ποῦ κατεῖκαι στὰ σπλάχνα τῆς! Φῶτα δικὰ μᾶς εἶναι τ' οὐρανοῦ τ' ἀστέρι τὰ καθάρια, καὶ ὅση διαφορὰ ἔχουν ἀπὸ τὰ φῶτα κεῖνα ἐκεῖ, τόση διαφορὰ ἔχουμε κ' ἐμεῖς ἀπ' ἀφτουνούς ποῦ κατοικοῦν ἐκεῖ. Ὅπως τὸ φῶς τῶν ἀστέρων εἶν' ἄσπρο, εἶναι καθαρὸ, ἔτσι καὶ μᾶς εἶν' ἡ ζωὴ μᾶς καθαρὴ, χωρὶς στρεφουργισμάτα, χωρὶς ὑποκρισιές, τ' ὅχι γιὰ ὅχι καὶ τὸ ναί γιὰ ναί, μὲ τὸ τουφεκὶ καὶ μὲ τὸ σπαθὶ ἐδῶ ἐμεῖς τὰ βεβιώνουμε. Ὅπως τὰ φῶτα εἶναι κόκκινα θαμπὰ, ἔτσι θαμπὴ νὰ καὶ κεινῶν ἡ ζωὴ τους. Τὸ ψέμα ἔχουν πάντα πρόχειρα στὰ χεῖλιά τους, φαρμάκι κρύφτουν κατὰ ἀπὸ τὸ χαμογέλιο τους, ἡ γλῶσσα τους εἶναι γλῶσσα ὀχεντρας, τὸ μίλημά τους εἶναι σούρμα φιδιοῦ. Ἐκεῖ τὰ σπῖτια τους ἐκεῖνα, τὰ καλὰ—

του εἶπουν Ἰωσήφ. Τίποτε περισσότερο δὲ μὰς λείπει τὸ ὁδοιοπορικό σὲ κανένα χειρόγραφο, σὲ καμμία ἐγδοχή. Πῶς εἶπουν βαριὰς ὁ Ἰωσήφ τότε κι ὁ Ρωμανὸς ὁποῦγραψε τὸ δοκίμιό του στὰ 1863, πιστεύω, καὶ ἀκολούθησε σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο τὸν Asher ὁ ὁποῖος στὰ 1840 εἶχε κάμει τὴν καλλίτερη ἐγδοχή μαζί με μιὰν ἀγγλικὴ μετάφραση τοῦ Βενιαμίν. Διέτε ὁμως ἐποῦτες τίς λίγες γραμμὲς βγαλμένες ἀπὸ ἓνα ἄρθρο δικό μου ποὺ τυπώθηκε στὴ «Νέα Ἡμέρα» τῶν 27 τοῦ Νοέμβρη (9 τοῦ Δεκέμβρη ἀλλ' φράγκα) τοῦ 1899 (*).

Ἄν σφάλμα ἀδικαιολόγητον τοῦ Asher εἶναι καὶ ὅτι παρίστησι τὸν Κερκυραῖο Ἰωσήφ ὡς θαφεία (died) ἐν τῇ ἀγγλικῇ μετάφρασει, ἐν ᾧ αὐτὸ τὸ ἐβραϊκὸν καίμενον τῆς ἐκδόσεώς του, ἐτέρᾳ ἐκδοσῇ, καὶ τὸ χειρόγραφον ὑπερ' ἔχω πρὸ ἐμοῦ δὲν φέρουσι τὴν ἀντίστοιχον λέξιν.

Ὡστε βλέπετε, καὶ αὐτὸ τὸ ἐπιχείρημα τοῦ βαριὰ εἶναι: fanci.

Ἄς πιάσουμε τὸ ρόδι τώρα.

«Σίδα—ρόδι, λέξι θηβαική», λέει, «ποῦ διατηρᾶνε ἀκόμα οἱ Ἑβραῖοι τῆς Κερκύρας στὴν Ἰταλικὴ διάλεκτό τους».

Ἐγὼ ὁμως τόπα στὸ ἄλλο μου ἄρθρο. Μὲ τὸν Ἀθήναιο γιὰ ὁδηγὸ ἐπίστεψα κ' ἐγὼ πὼς Σίδα εἶπουν μόνο θηβαικὴ λέξι. Μὰ ἐπειτα ἀπὸ καιρὸ πῆρα τὸ λεξικό τῶν Liddell καὶ Scott. κ' ἐβόηκα πὼς τὴν εἶχαν κι ἄλλοι ἐλληνικοὶ λαοί, καὶ ἀνάφερα τὴν ἀπέραντη ἐπιγραφή τῆς Σικελίας. Οἱ Ὁβραῖοι μπορεῖ νὰ τὴν ἔφεραν ἀπὸ καὶ στοὺς Κορφοῦς. Ἡ πολυλιέζικη διάλεκτο ποὺ μιλοῦνε οἱ μισοὶ ἀπ' αὐτοὺς εἶναι πολὺ ὅμοια μετ' ἐς σικελιώτικες. Διαβάστε μονάχα τὴ ρωμάντσα τῆς Cavalleria Rusticana καὶ θὰ τὸ δείτε.

Ἐγὼ ἔκμα λίγο flirt — ἄθως ὑποθέτω — μετ'

(*) Κάτι νόστιμο μοῦλαξε μετ' αὐτὸ τὸ ἄρθρο. Ἐστειλά τὸ χειρόγραφο γιὰ τὸ Ἄστυ στὸν κ. Κακλαμάνο, καὶ αὐτὸς μοῦ ζήτησε τὴν ἄδεια νὰ τυπωθεῖ σύγκαιρα καὶ στὸ Ἄστυ καὶ στὴ Νέα Ἡμέρα. Στὸ πρῶτο ἀπ' αὐτὰ τὰ δυὸ φύλλα δὲν τὸ εἶδα ποτέ μου. Πῶς εἶχε βγεῖ στὸ δεύτερο τῷμαθα μιὰ μέρα ἀπὸ τὸν κ. Βικέλα στὴν Ἐχθεση τοῦ Παρισιῦ τοῦ 1900. Ἐπειτα ἀπὸ κάμποσους μῆνες τὸ κατάφερα κ' ἔλαβα ἀπὸ τὸ Τριέστι δυὸ ἀντίτυπα αὐτοῦ τοῦ φύλλου. — Δὲν τὸ βόλεψα ὁμως, ἴσια μετ' αὐτὸ νὰ ἰδῶ ἓνα ἄλλο φύλλο ἀπὸ τὸ Νέο Ἄστυ ὅπου ἐτυπώθηκε ἓνα ἄρθρο μου ἐνάντια ἀπὸ τὴ ροῖζα ποῦθελαν νὰ βάλουν στοὺς Κορφοῦς.

τία τους, εἶναι σωρὸς ἀπὸ ζῦλα, ἀπὸ πέτρες, ἀπ' ἀσβέστη, κ' ἕνας ἀγέρας, μιὰ φωτιά, ἕνας σεισμός τὰ κάνει γῆς. Ἐμᾶς ἐδῶ ἡ σπηλιά μας εἶναι θεόχτιστο πάλαι, γρότερο ἀπ' ὅλα κείνα, ποὺ βλέπετε ἐκεῖ κάτω. Ἀρτοὶ ἐκεῖ εἰν' ἀγέλη ἀπὸ χῆνες, ἐμεῖς ἐδῶ εἰμαστέ' αἱτοὶ συννεφογεῖτονες. Καπνὸς ἀπὸ θυμιάσματα σὲ πνίγει ἐκεῖ, καπνὸς ἀπὸ μπαρούτι σ' ἀντριβ' ἐδῶ. Ἐκεῖ φοβοῦνται σὰ λαγοὶ τὸ θάνατο, ἐμεῖς γελοῦμε μετ' ἀφτόνε σὰν τὸ μωρὸ μετ' τὸ βυζὶ τῆς μάνας του. Ἀρτοὶ ἐκεῖ φοβοῦνε καὶ τοὺς τρῶνε τὰ σκουλήκια, ἐμεῖς ἐδῶ μ' ἀντρεία σκοτωνόμαστε, καὶ σὰ μὰς φάνε, θὰ μὰς φᾶν οἱ σταβραῖοί.

Ἐδῶ στάθηκε μιὰ γιὰ νὰ κύνουν τὰ λόγια του τὴν προπούμενη ἐντύπωση. Σὰ νὰ μ' ἄρσε ἀφτὴ ἡ λησταδικὴ φιλοσοφία. Κι ἂ δὲν εἶχε δίκιο σὲ ὅλα, στὰ πλιότερα ἔλεγε ἀλήθεια.

Περὶσσότερο ὁμως μ' ἄρσε ἡ τρεχάμενη γλῶσσα του. Τότες πρῶτη φορὰ κατ'ἄλλα πὼς μπορεῖ κανεὶς καὶ χωρὶς νὰ μάθει ἀρχαῖα Ἑλληνικά, νὰ μιλάει ὁμορφα καὶ χαριτωμένα καὶ γιὰ τοῦτο:

Ὁμορφα τὰ λές, καπετάνιο, γυρίζω καὶ τοῦ λέω. Ἐκείνος πρόστεσε:

— Κι ὅσο ἔακολουθαίς ἡ κοινωνία νᾶναι τέτοια, δὲ θὰ λείψουν κι ἀπ' τὰ βουνὰ οἱ κλέφτες. Πάντα τ' ἀνῆσχα πνέματα κ' οἱ λήπτες καρδιὲς θὰ ζή-

τὴ Miss Sida, γιὰτ' μοῦ τὴν εἶχε συστήσει ὁ Ἀθήναιος, ἐπειτα ὁμως εἶδα πὼς εἶπουν a fancy girl καὶ τὴν ἐκαλονόχτισα. Δὲν ξέρω ἂ μπόρουν νὰ πράξω πρὸ φρόνιμα. Ἡ κοκὼνα μου ἡ Ἐπιστήμη λείπει ὅχι, καὶ σώνει γιὰ μένα.

Αὐτὸ τὸ ἐπιχείρημα τῆς γιορτῆς τῆς Ἑστῆς ποὺ οἱ γραικοὶ Ὁβραῖοι τῶν Κορφοῦν τὴ βαστᾶν στὶς 15 ἐξὸν ἀπὸ τίς 14 τοῦ Ἀδὰρ ἀξίζει κατὶ, μὰ ὅχι καὶ πολὺ. Ὁνόμασα παραπάνου κάμποσες πολιτεῖες ἀπ' ὅπου μπορεῖ νὰ πῆγαν οἱ πρῶτοι Ὁβραῖοι στοὺς Κορφοῦς, καὶ μερικὲς ἀπ' αὐτὲς εἶχαν κάστρα, ἄς εἶναι κι ὅχι: τόσο ἀρχαῖα ὅπως τᾶθελαν οἱ Ραββῖνοι. Ἡ ἐποχὴ τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ εἶναι καὶ αὐτὴ fancy: οἱ Ὁβραῖοι τῆς Ἀρτας ἐπίστευαν ὡς ταπροχτὲς πὼς ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ πέρασε ἀπὸ τὸν τόπο τους: κι ἀπὸ τὸ κάστρο ὅταν ἐπῆρε τοὺς Ὁβραῖους ἀπὸ τὴν Ἐρημο στὴν καταχτήση τῆς Παλαιστίνης. Ἐτοὶ λόγιαζαν τὸν ἑαυτὸ τους σὰν αὐτόχτονες, καὶ γιὰ τοῦτο τὸ λόγο κι αὐτοὶ γιόρταζαν, κι ἀκόμα γιορτάζουν, τὴν Ἑστῆς τίς 15 τοῦ μηνός. Ποιὸς μὰς βεβαιώνει πὼς μιὰ τέτοια ἀνότητα ἰδέα δὲν τὴν εἶχαν λ. χ. καὶ οἱ Ὁβραῖοι τοῦ Μιστρά.

Γιὰ συμπέρασμα θὰ πῶ ὅτι τὸ ζήτημα τῆς Θήβας, πρέπει νὰ λυθεῖ στὴ Θήβα. Οἱ ἀποθαμένοι θὰ μὰς τὰ ποῦν ὅλα ἔμα διαβάσουμε τίς ἐπιγραφὲς ποὺ εἶναι ἀπάνου στὰ μνημεῖά τους. Ἄν εἶναι ἀλήθεια πὼς ὑπάρχει ἀκόμα ἐκεῖ πέρα μιὰ συνοικία ποὺ λογιέται «Ὁβριακή», τότε κλίνω νὰ πιστέψω ποὺ ἡ ξεσπιτωμὸς τῶν Ὁβραίων ἀπὸ καὶ δὲ θῆγινε πρὸ ὀχτὼ ἢ ἐννιά αἰῶνες. Πὼς μποροῦσε ἐπειτα ἀπὸ τόσον καιρὸ νὰ μείνει ἡ θύμησις ἐνὸς λαοῦ ποὺ δὲν ἔδινε πιά σημεῖα ζωῆς.

Γιὰ καὶ χαρὰ νᾶχετε.

Λόντρα, τίς 14 τοῦ Ἀλωνάρη, 1905.

Ἀπ' τὴν καμαροῦλα μου στὸ West Hampstead

Ὁ συνάδελφός σου
ΛΑΖΑΡΟΣ ΒΕΛΕΛΗΣ

τοῦνε στὰ βουνὰ ὅ,τι δὲ βρίσκουνε στὶς πολιτεῖες. Ἐμεῖς εἰμαστε ἡ προσωποποιημένη διαμαρτυρία ἀγνάντια στὶς κοινωνικὲς κατὰχρησεις νὰ ἡ ἀλήθεια. Λένε πὼς εἰμαστε πληγῆς στὴν κοινωνία, μπορεῖ νὰ χύνουνε δικιο. Μὰ εἶναι καὶ μερικὲς πληγῆς, ποὺ χρειάζονται γιὰ κλὸ τοῦ κορμιού, οἱ φοντανέλλες οἱ βυζουάδες: τέτοιω λογιῶ πληγῆς εἰμαστέ' ἐμεῖς. Οἱ φτωχοὶ δουλεύουνε σὰν τὰ σκυλιὰ τοὺς πλούσιους, κι ἀφτοὶ τοὺς πλερώνουν κακορίζικα: τὰ ὅσα τοὺς δίνουν ὥστερ' ἀπὸ τόσον ἰδρωτά, δὲν τοὺς φτάνουνε νὰ ζήσουν ἀθρώπινα.

Κι ἀπ' τ' ἄλλο μέρος βλέπετε οἱ πλούσιοι πετοῦνε τοὺς παρὰδες τους, σὰν τὸν ἄμμο, σὲ πρέματ' ἀνωφέλεια καὶ παραπανισμένα, ἀκόμα σὲ πράγματα βλαβερά, στὶς κραυγὰς, στοὺς μπάλλους, στὶς γυναῖκες καὶ σ' ἄλλες, καὶ σ' ἄλλες ἀκόμη κατὰχρησεις, ποὺ τοὺς χαλνούνε τὴ γειὰ καὶ κόφτουν τὴ ζωὴ τους. Κ' ἐμεῖς δὲ τί ἄλλο κάμνουμε; τοὺς πιάνουμε καὶ τοὺς φέρνουμε στὸ λημέρι μας καὶ μετ' ἄγερν τὸ καθάριο τοῦ βουνοῦ καὶ μετ' τῆς βρύσης τὸ δροσάτο τὸ νερό, ξαναδίνουμε τῆς γειᾶς τὸ χρῶμα στὸ πρόσωπό τους τὸ χλωμὸ ἀπὸ κατὰχρησεις. Καὶ τοὺς ζητοῦμε τόσο μόνο μάλαμα, ὅσο θὰ σκοποῦσαν γιὰ μιὰ χρονιὰ στὰ φαγοπότια, στὰ ξενυτίσματα μετ' ἐς τοὺς κοῦρβες, ποὺ τοὺς φτέρνουν τὴ ζωὴ.

ΜΑΞΙΜ ΓΚΟΡΚΥ

ΤΟ ΚΟΡΙΤΣΑΚΙ

(Ἀπὸ τὰ τελευταῖα δηγήματα τοῦ Γκόρκυ, ποῦ-χουν τίτλο «Θύμησης τῆς νεότητός μου». Μεταφράζε-ται Ρωμαίικα μετ' τὴν ἄδεια τοῦ συγγραφέα).

Ἐνα βράδι κατακουρασμένος ἀπὸ τὴ δουλειά, ἐκείτόμουνα κατάχαμα κάτω ἀπ' τὸν τοῖχο μεγάλου πέτρινου σπιτιοῦ, — ἐνὸς χτήριου παλίου καὶ θλιμμένου. Ὁ ἥλιος ἐβασίλευε κ' οἱ αἱματοκόκκινες ἀχτίδες του χρυσώνανε τίς χαραματιές καὶ τί τοῦ φε τῆς λάσπης ποὺ σκεπάζανε τοὺς τοίχους.

Στὸ σπῖτι μέσα, νύχτα μέρα, σὰν παντὶκα σὲ σκοτεινὸ ὑπόγειο, τρέχαν ἀπάνου κάτω μισοπενη-σμένοι καὶ βρωμεροὶ ἀθρώποι. Τὰ κορμιά τους: πάν-τα μισόγυμνα τυλιγμένα σὲ κουρδέλλια, κ' οἱ καρδιές τους ἀκάθαρτες καὶ γυμνὲς σὰν τὰ κορμιά τους.

Ἀπ' τὰ παρὰθῖρα ἐκενοῦ τοῦ σπιτιοῦ σιγαλὴ καὶ πηχτὴ σὰν σταχτὴς καπνὸς πυρκαγιάς, ἔδιναν ἡ μονότονη βουή τῆς ζωῆς ποὺ ἐκεῖ μέσα ἐκαιγε. Ἐκείτόμουνα κι' ἔκουγα αὐτὴ τὴ μελαχολικὴ καὶ ἀνῆσχη βουή, τὴ γνωστὴ μου ἀπὸ χρόνια, καὶ σιγὰ σιγὰ ἀποκοιμώμουνα χωρὶς νὰ περιμένω ν' ἀκούσω κανέναν ἄλλον καινούργιον ἦχο.

Ἐάφνου καπνοῦ καὶ σιγᾶς μου, μέσα ἀπὸ στίβα μ' ἄ-δεια βαρέλια καὶ σπασμένες κάσες, ἀκούστηκε μιὰ σιγαλὴ καὶ γλυκεῖα φωνίτσα:

«Κοιμήσου μικρό μου, κοιμήσου χρυσό μου.

«Νάνι, νάνι, νάνι!...

«Κοιμήσου μικρό μου κοριτσάκι!...

Ποτὲ πρὶν δὲν εἶχα ἀκούσει σ' αὐτὸ τὸ σπῖτι νὰ ἀπικοιμίζον τὰ παιδιὰ τους μετ' ἐτίτα γλυκόλογα. Σιγὰ, σιγὰ, σηκώθηκα, κοίταξα πίσω ἀπ' τὰ βαρέλια, καὶ τί νὰ δῶ: Σὲ μιὰ μεγάλη κάσα μέσα εἶταν καθησμένο ἓνα κοριτσάκι καὶ μετ' ἀκουμένον τὸ ἔκνθὸ καὶ κατὰρὸ κεφάλι καὶ τρεῖσκονοῦσε ὅλοισα τὸ κορμὶ καὶ τῆς καὶ τραγουδοῦσε σιγαλᾶ...

«Κοιμήσου, χρυσό μου, κοιμήσου μικρό μου.

«Νάνι, νάνι, νάνι!...

Στὰ μικρὰ καταλερωμένα χερσὶ καὶ τοῦ κρατοῦσε μιὰ μεγάλη σπασμένη ξύλινη κουτάλα τυλιγμένη σὲ κόκκινη πατσάβουρα καὶ τὴ γλυκοχάιδευε μετ' ἄ μεγάλα καὶ μελαχολικὰ ματάκια τῆς.

Τὶ ὥραϊα μάτια ποὺ εἶχε!.. ὀλάνοιχτα, γλυκὰ καὶ γιομάτα ἀπὸ κάποια λύπη ὅχι παιδική, τὰ

Οἱ κυβέρνητες λένε, πὼς εἶναι τάχα ὀρισμένες ἀπ' τὸ θεο—ἔρμα λόγια — νὰ φροντίζουν γιὰ τοῦ λαοῦ τὴν καλοπέραση: καὶ λοιπὸ γδέρνουνε τοῦ λαοῦ τὴν προβιά γιὰ νὰ πλερώνουν μετ' τὸ παραπάνου λογιῶ λογιῶ χασομέρηδες, ποῦχανε τὴν τύχη νὰ γεννηθοῦνε σὲ καλὸ ἀστρο. Ἀ! λοιπὸν κ' ἐμεῖς ἀπὸ καμιά φορὰ ἀναγκάζουμε τίς κυβέρνητες νὰ νιώ-σουνε, ὅτι ὅσο καὶ νᾶναι ἀπ' τὸ θεὸ βαλμένες, ἐδῶ κάτω εἶναι τὸ κράτος τοῦ διαβόλου, γιὰ δάφτο ἐμεῖς τοῦ διαβόλου τὰ παιδιὰ, εἰμαστέ' ἀνώτερα ἀπ' ἀφτές. Καὶ λοιπὸν τίς κάνομε πότε-πότε, νὰ στέλνουνε δίχως νὰ θέλουνε λίγο μάλαμ' ἀπ' τὰ κυβερνητικὰ ταμεία καὶ σὲ μὰς τοὺς φουκαριὰδες, ποὺ ὅσο καὶ πληγῆς νᾶμαστε, δὲν μποροῦμε νὰ γένουμε χειρότε-ρες πληγῆς ἀπ' τοὺς χασομέρηδες, ποὺ μιστοδοτοῦνε. Κ' ἔχω σκοπὸ νὰ παίζω τώρα κοντὰ καὶ τοὺς δικούς σου ἐδῶ μιὰ φιάκα γιὰ νὰ με θυμούνται.

Δ'. ΦΩΤΙΑ

Ἐτοὶ τέλειωσε τὴν ἐμιλία του καὶ καθῆσε κά-του τὸ ἴδιο κἀναμ κ' ἐμεῖς. Κάμποσην ὥρα κανεὶς μας δὲν εἶπε λέξη: καθίνας συλλογιότανε τὰ δικὰ του μόν' οἱ φωνὲς ἀπ' τὰ νυχτερινὰ ζουζούφια ταρά-ζανε τῆς νύχτας τὴ σιγαλιά.

τήραγα καὶ δὲν ξεχώριζα πιά τις βρώμες καὶ τὴ λέρα πάνου στὰ χέρια καὶ στὸ πρόσωπο τῆς παιδούλας.

Ἀπὸ πάνου ἀπὸ τὸ κεφαλάκι τῆς στὸν ἀγέρα, σὰ σύγνεφο ἀπὸ στάχτη καὶ καπνὸ, ἀναταράζονταν ἄγριες φωνές, βλαστήμιες, γέλια μεθυμένων, κλάματα. — Τριγύρω τῆς πάνου στὴ βρωμερὴ τὴ γῆ, ὅλα τσακισμένα, χαλασμένα, κ' οἱ ἀχτῖδες τοῦ ἡλιοῦ ποὺ βασιλεῖε καὶ ποὺ ἔβαφε κόκκινα τὰ συντρίμια τῶν παλιῶν βασιλείων καὶ τις κῆσες, ἔδινε σ' αὐτὰ μιὰ ἀπαίσια καὶ παρὰδοξη ἰμοιότη μετὰ τὰ λείψανα κάποιου ὁργανισμοῦ ποὺ καταστράφηκε ἀπ' τὸ βαρὺ καὶ ἀσπλαγχνό χέρι τῆς φτώχειας.

Ἄθελα, ξάφνου, κουνήθηκα κ' ἔκανα κάπιο κρότο· τὸ κοριτσάκι ξαρνιάστηκε· τὰ μάτια τῆς με ὑποψία μίσουκλειστήσαν, καὶ ἀλάκαιο τὸ σῶμα τῆς συμμαζώχτηκε σὰ ποντίκι π' ἀντικρύζει γάτα· χαμογελώντας κοίταγα τὸ λερωμένο, θλιμμένο καὶ τρομαγμένο προσωπάκι τῆς. Τὰ χεῖλια τῆς εἶταν δυνατὰ σφιγμένα καὶ τὰ λεπτά τῆς φρύδια τρέμανε. Σηκώθηκε μέσα ἀπ' τὴ κάσα σὰν ἄνθρωπος ποῦχει δουλειά, ἔσκαζε τὸ κουρελιασμένο, ποὺ εἶτανε μιὰ φορὰ τριανταφυλλί, φόρεμά τῆς, ἔκρυψε τὴ κοῦκλα στὴν τσέπη τῆς καὶ με φωνὴ ἤχηρή, δυνατὴ καὶ καθαρή, μ' ἐρώτησε:

— Τί κοιτάζεις, μωρέ;

Θὰ εἶτανε ἴσα μ' ἔντεκα χρονῶν. Ἀδύνατη, λεφτοκαμωμένη, μ' ἐκοίταζε προσεχτικὰ, καὶ τὰ φρυδάκια τῆς ὅλο τρέμανε.

— Ἀκούς;—μοῦ ξανάειπε—τί γυρεύεις;

— Τίποτες, παῖζε, παιδάκι μου, παῖζε ἥσυχα, ἐγὼ φεύγω... τῆς ἀπάντησα.

Τότες ἐβγήκε ἀπ' τὴ κάσα, ἔκανε δυὸ τρία βήματα, ἦρθε σιμὰ μου, τὸ προσωπάκι τῆς ἔγινε ἀμέσως σοβαρὸ καὶ ἀποφασιστικὸ, καὶ με δυνατὴ καθαρή φωνὴ μοῦ εἶπε:

— Θές νάρθεις μαζί μου γιὰ δεκαπέντε καπίκια;

Τὴν πρώτη στιγμὴ δὲν ἐκατάλαβα τί μοῦ εἶπε, μόνο θυμᾶμαι πὼς τρέμαξα, προβλέποντας κάτι μεγάλο καὶ φοβερὸ.

Μὰ κεῖνο ἦρθε, κόλλησε ἀπάνω μου, ἀκούμπησε τὸ νῶμο του πάνω στὸ πλευρό μου, καὶ γυρίζοντας σ' ἄλλο μέρος τὸ πρόσωπό του νὰ μὴ με βλέπη, ἄρχισε νὰ μοῦ λέη, μὰ τώρα με φωνὴ μισοθυσιμένη, καὶ βαρυσσημένη:

— Ἐλα, θές; πᾶμε. Βαριόμαι νὰ τρέχω στὸ δρόμο νὰ γυρεύω ἄλλους... καὶ τὸ κάτω κάτω δὲν

ἔχω τί νὰ φορέσω νὰ βγῶ ὅζω... ὁ ἀγαπητικὸς τῆς μαμάκας μπερόπιε καὶ τὸ δικό μου τὸ φόρεμα... ἔλα, μωρέ, πᾶμε.

Δίχως νὰ βγάλω τσιμουδιά τὴν ἔσπρωξα σιγὰ ἀπὸ κοντὰ μου, μ' αὐτὴ μ' ἐκοίταζε μ' ὑποψία, σὰν νὰ μὴ με καταλαβαίνε. Μόνο τὰ χεῖλια τῆς ἔτσι παραξένα ἐστράβωσαν. Ἐπειτα σήκωσε ἀκόμη πιὸ ψηλὰ τὸ κεφαλάκι του, καὶ σὰ νὰ κοιτάζε με τ' ἀνοιχτὰ καὶ λυπημένα μάτια του κάτι τι ἐκεῖ ἀπάνου, κοντὰ στὸν οὐρανὸ, σιγὰ σιγὰ καὶ βαρυσσημένα μοῦπε:

— Γιατί δὲ θές; θαρρεῖς ποῦμαι μικρὴ καὶ θὰ φωνάξω; μὴ φοβάσαι, πέρασε κείνος ὁ καιρὸς· τώρα πιά...

Καὶ χωρὶς νὰ τελειώσῃ τὸ λόγο του ἔφτυσε ἔτσι ἀδιάφορα.

Ἐγὼ ἔφυγα ἀπὸ κοντὰ του καὶ πῆρα πάντα μαζί στὴ καρδιά μου τὴ τρομερὴ φρίκη καὶ τὴ μελαγχολικὴ ματιά ἐκείνων τῶν ἀνοικτῶν παιδικῶν ματιῶν.

Ροστώβ τοῦ Δόν

Θεριστὴς τοῦ 1905

ΜΙΧΑΛΗΣ ΔΥΚΙΑΡΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΖΟΥΔΕΪΚΑ

Σὲ πουπουλένια στρώματα τὸ τερνετὸ κορμί τῆς ἡ Ζουδεῖκα ἡ Αἰγύπτισσα μισόγυμνο ἀναπάθει, μὰ ὁ νοῦς τῆς δένει ἀνίσχυρος, ἀτήμονο καράδι. Ἀνατριχίλλες πιθυμῖς τῆς φέρνει σὰ μαγνήτης

δειλὴ καὶ ὠρτια παρθενικὴ ὁ νοῦς Ἰσραηλῆτης, ποὺ αἶετα ὁ δόλιος καλεστὸς στὸ γυναικίτη διάδη· τὸ γὰρμα του ἀπὸ τὴ ντροπὴ τὰ μάγουλά του ἀνάθει ἀλλὰ μετὰ μάτια λάγνα ἀπὸ τὴ ρουφάει τὸν ἐραστή τῆς.

Μιὰ κόλαση εἶν' ἀλάκρη, ἡ σάρκα βράζει, ἀχνίζει, σὰν ὄρνιο μέσ' στὰ νύχια τῆς σφίγγει τὸ φόρεμά του καὶ τοῦ μιλεῖ κοφτὰ-κοφτὰ ποὺ λές καὶ ὀχιά σφυρίζει.

— Ἐλα, Γιωσήφ, μετὰ κάψανε τὰ μάθρα σου τὰ μάτια! Μ' ἀρτὸς ἐσφένδγει ἀφίνοντας τὸ ροῦχο του κομμάτια καὶ βρίσκει μέσ' στὴ φυλακὴ τὸ Γεχωθά σιμὰ του.

Μ. ΦΙΛΗΝΤΑΣ

καὶ ὅλο προχωροῦσε νὰ κατχτήσῃ ἔδαφο.

Καὶ τίναζε ψηλὰ τις ἑσπῖδες, τὰ φέφαλα, τις σκάντζουλίδες, σὰν ἀποφάγια ἀπ' τὸ φρερό του γιόμα, ποὺ τᾶφτونه κατὰμουτρα τ' οὐρανοῦ.

Καὶ κάπου κάπου τὸ θεριὸ τ' ἀχόρταγο τίναζε καμιά βροντὴ ὀλέθρια, χαλασιὰ κόσμου, π' ἀκούγονταν ὡς σ' ἐμὰς, κ' ἔδλεπες τότες τὸν ὄγκο κείνο τὸν ἀθρώπινο, σὰν κοπάδι ἀλαφισμένο ἀπὸ λύκου ρέκασμα, νὰ συγκλονίζεται, νὰ ταράζεται, νὰ τραβιέται πίσω. Κ' ὕστερα πάλι νὰ παίρνει θάρρος καὶ μετὰ βογγητὸ ἀγωνίας, πῦσκιζε τὸν ἀθέρα νὰ πηγαίνει κοντὰ, νὰ χώνεται μέσ' τις φλόγες τις κόκκινες, μέσ' τὸν κίντυνο γιὰ νὰ πολεμήσῃ τὴ φωτιά τὴν ἀσπλάγχνη, τὴ φάγουσα, πῶχαφτε ἀξέταχτα καὶ ἀλύπητα, ὅ,τι ἔβρισκε μπροστὰ τῆς, καὶ ἀπ' ὅπου περνοῦσε τὸ κάμνε γῆς Μαδιάμ. Κι ὁ καπνὸς ὁ μέθρος, ὁ πυκνός, ὁ πνιχτερός, ἦρθε καὶ σκέπασε τὸν οὐρανὸ μετὰ κακορίζικα σύγνεφα, σὰν πτασθοῦρες κουρελλιασμένες, μελαγχολικὲς σημαῖες τῆς καταστροφῆς, καὶ γέμισε τὸν ἀθέρα μετὰ τὴ βαριά του μυρωδιά, τὴν ἀσφυκτικὴ. Τῆς φωτιάς ἡ λάμψη ἔφερ' ἐκεῖ κοντὰ μας καὶ τοὺς ἄλλους; κλέφτες. Βλέπανε τὰ γενομένα μετὰ τὴ μεγαλύτερ' ἀπονιὰ καὶ τὰ σκολιάζανε καὶ χορατέθανε καὶ κακκινίζανε μ' ἀπάθεια ληστιάτικη καὶ φραινούτανε νὰ βλέπουν τὸ πρόδεμα τῆς καταστρο-

Σ' ἀπὸ τὸ μεταξὺ ὁ γέρος ἀλαφιάστηκε μιὰ, σικώθηκε ἀπάνου, προχώρησε λίγο, τέντωσε τὸ λαιμό του καὶ κοιτάζε κατὰ τὴν πολιτεία.

— Γιὰ τήρα, ὦρὲ καπετάνιο, δὲ σοῦ φαίνεται κεινοδὰ σὰ φωτιά, ποὺ καίει τὴ Σαλονίκη;

Σηκωθήκαμε καὶ πήγαμε κοντὰ στὸ γέρο, κ' εἰ-
δχμε ἀπ' ἀλήθεια, πὼς ὁ γέρος δὲν ἀπαιτιοῦνταν.

— Ἀ! φώναξα, ξαρνισμένος.

Φλογερὴ γλώσσα ἔτρωγε καταμεσίς τῇ Σαλονίκη καὶ σιγὰ σιγὰ μεγάλωνε καὶ ὁ νυχτερινὸς βορρᾶς τὴν ἔφερε καὶ τήνη ξάπλωσε. Σὲ λίγο ἡ γλώσσα ἔγινε διπλή, κατόπι τριπλή.

Ὁ καπετάνιος ἔβλεπε μόνο, ἀτάραχος καὶ ἀμίλητος καὶ γὰρ σεβάμενος τὴ σιωπὴν τοῦ δὲ μιλοῦσα, μὰ ἐνωθα σύγκρου γιὰ τὸ κακὸ τὸ μεγάλο, ποὺ γενούντανε στὴν ταλαίπωρ τὴ Σαλονίκη. Ἡ φλόγα ὕψωνονταν τώρα ὡς τὰ μισὰ οὐράνια καὶ ἀντιφύγιζε ἡ λάμψη μέσ' σὲ θάλασσα καὶ φωτιστικὴ ὁ κόσμος ἀπ' τὴν ὀλέθρια φωταψία. Καὶ ξανοίγανε στὴν ἀπειρή φλόγα τῆς φωτιάς τοὺς ἀθρώπους, μικροσκοπικοὺς σὰ μερμήγκια, χιλιάδες τῶ χιλιάδων, π' ἀγωνιζούντανε νὰ κατανικήσουν τὸ τρομερὸ στοιχεῖο· μὰ κεῖνο ἀτάραχο ἔακοῦλουθε τὸ καταστρεφτικὸ του ἔργο, καὶ μηδὲ εἰδηση ἔπαιρνε, πὼς τότες χιλιάδες κόσμος τὸ πολέμουσε, μόν' ἔρριχνε γλώσσες δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ

Ο ΝΟΥΜΑΣ ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ

Γιὰ τὴν Ἑλλάδα ἀρ. 10.—Γιὰ τὸ ἔξω-
τερικὸ φρ. 10

20 λεφτὰ τὸ φύλλο λεφτὰ 20

ΠΟΥΛΙΕΤΑΙ: Στὰ κιόσκια τῆς Πλατείας Συντάγματος, Ὁμόνοιας, Ὑπουργείου Οἰκονομικῶν, Σταθμοῦ Τριχιδόρου (Ὁ. Φθαλμιατρειῶν) Σταθμοῦ ὑπογείου Σιδηροδρόμου (Ὁμόνοια) στὸ καπνοπωλεῖο Μανωλακάκη (Πλατεία Στουρνάρα, Ἐξάρχεια), στὸ βιβλιοπωλεῖο «Ἐστίας» Γ. Κολάου.

Στὸν Πειραιᾶ: Καπνοπωλεῖο Γ. Σηροῦ. ὁδ. Βουδουλίνης ἀρ. 1, σιμὰ στὴν Τροῦμπα Ἡ συντροφὴ πλερώνεται μπροστὰ κ' εἶναι ἐνός χρόνου πάντα.

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ

Κ Α Ι

ΠΡΑΜΑΤΑ

ΚΑΠΟΥ

δημοσιεύτηκε τις προάλλες ένας πίνακας ποὺ δείχνει πόσο λιγότερα ξοδιάζει ἡ πατρίδα μας γιὰ τὴ δημοτικὴ ἐκπαίδευση, ὅχι μπροστὰ σι' ἄλλα μεγάλα Κράτη, ἀλλὰ μπροστὰ σι' ἡ Σερβία καὶ Βουλγαρία ποῦχουν ἀπάνου κάτου πληθυσμὸ ἴσο μετὰ τὸν δικό μας. Ἡ Ἑλλάδα, λέει, ξοδιάζει 1.49 γιὰ κάθε κάτοικο, ἡ Σερβία 2.24 καὶ ἡ Βουλγαρία 2.68.

Αὐτὰ λέει ὁ πίνακας· καὶ ὁ κ. Ράλλης μετὰ τὴν καριανιόλα ποὺ ἔστησε τώρα γιὰ τοὺς μιστοὺς τῶ δασκάλωνε ζητᾷ νὰ τὴν κατεβάσει παρακάτω τὴν ἀναλογία. Μεγάλο ἄδικο αὐτό. Ὅταν τὰ δημοτικὰ σχολεῖα δουλεύουν τίμια, πραχτικὰ καὶ πατριωτικὰ, καθὼς ἔδειξε στὸ περασμένο φύλλο ὁ κ. Ἡλίας Σταυ-

φῆς καὶ τὸ γάνιασμα τῆς ἀθρώπινης ἐκείνης μαζῆς μετὰ χαιρεκακίαν, ποὺ σὲ κανὲν ἄλλο θεριό, ξὺν ἀπὸ τὸν ἀθρώπο δὲ θὰ τὴν ἀπαντήσεις.

Τὸ θέαμα εἶτανε φοβερό καὶ μεγάλοπρεπο. Νὰ καίγεται μιὰ τέτοια πόλη νύχτα καὶ οὐ νάται πᾶ' σὲ κορφή βουνοῦ νὰ τὴ σερπαντίζεις σὰν ἄλλος Νέρωνας, δὲν εἶναι θέαμα ποὺ τὸ πιτυχνεῖ κανεὶς ἐφκολα. Γιὰ τοῦτο ἴσως δὲν τοὺς ἔαχνε καρδιά τὴς κλέφτες νὰ φύγουν ἀπὸ κεῖνο τὸ μέρος.

Θὰ εἶτανε πλὴς περκαμένα τὰ μεσάνυχτα καὶ τὸ σημεῖο τῆς καταστροφῆς εἶχε φτάσει κατὰ τὸ περιγιάλι· ἐκεῖ ἔβριμε τώρα ἡ φλόγα ἡ λαίμαργη, καὶ ὁ ἀθρώπος τὸ δυστυχεμένο ἀπὸ τῆς φουρῆς παιχιδι, ξακλουθοῦσε ἀπὸ τὰ μάτια του ἀγῶνα του, γιὰ τὸ κόψαι τὴν ὁρμὴν τῆς καὶ νὰ τὴ νικήσῃ. Ἐγὼ κομμάτιασα πλὴς καὶ πῆγα πίσω ἀπὸ τὸν κορμὸ καὶ τὸ κορμὸ διπλὰ πᾶ' στὰ χορταράκια καὶ ἀμείσω μετὰ πῆρ' ὁ ὕπνος.

Ὅντας ξύπνησα, ὁ ἥλιος εἶταν κενανδρὸς πῆγες σηκωμένος καὶ κανεὶς δὲν εἶταν πλὴς κοντὰ μου.

(Στὸ ἄλλο φύλλο τὸ τέλος)

ΜΕΝΟΣ ΦΙΛΗΝΤΑΣ